

جمعه 23 آبان 1399 - 27 ربیع الاول 1442 - 13 نوامبر 2020

انحلال مجلس شورای ملی در جریان جنگ جهانی اول (1294 ش)

انحلال مجلس، شهرای ملی، در جریان جنگ جهانی اول (1294 ش)، با شروع جنگ جهانی اول، دولت‌های استعمارگر روسیه و انگلستان می‌کوشیدند ایران را در جنگ بر ضد آلمان وارد کنند. از این رو ارتش خود را به سوی ایران حرکت دادند. روس در شمال و انگلیس در جنوب، نیروهای خود را پیاده کرد. پس از حرکت نیروهای روسیه به طرف تهران، شماری از نمایندگان مجلس به نشانه اعتراض به تجاوز قوای بیگانه به کشور و نادیده گرفتن استقلال و تمامیت ارضی ایران، به سمت قم حرکت کردند و عملاً مجلس سوم به پایان رسید. با این حال، به مدت چهار سال، مجلس تعطیل و مطبوعات توقیف شد. این عده، بعداً کمیته دفاع ملی را تأسیس کردند که آنان نیز کاری از پیش نبردند. در این میان، احمد شاه نیز تصمیم به تغییر پایتخت گرفت و طی تلگرافی به دولتین روس و انگلیس اطلاع داد. خبر تصمیم‌گیری احمدشاه برای خروج از تهران، سفرای روس و انگلیس را به تکاپو واداشت تا شاه را از این تصمیم بازدارند. در نهایت احمدشاه را تهدید کردند که اگر از تهران خارج شود، پدرش را به جای وی به سلطنت خواهند نشاند. احمدشاه که اوضاع را چنین دید، به شرط انصراف روس‌ها از ورود به تهران، از رفتن به اصفهان خودداری کرد. در این زمان حاکمیت ایران نیز به علت بی‌ولیاقتی سران کشور، شدیداً ضعیف شده بود.

حکیم میرزا مهدی بن اسماعیل غروی اصفهانی در حدود سال 1264 ش (1303 ق) در اصفهان به دنیا آمد. وی پس از تحصیل در خدمت پدر، سید محمدباقر درجه‌دار، ای، آخوند ملا محمد کاشانی و جهانگیرخان قشقایی، در دوازده سالگی به عتبات رفت و از محضر عالمان نامداری همچون حضرات آیات: سید اسماعیل صدر، آخوند خراسانی، سید محمدکاظم یزدی و میرزای نایینی استفاده برد تا به مقام رفیع اجتهاد دست یافت. حکیم غروی اصفهانی همچنین هم‌دوره‌ای عارفان و عالمانی همچون سیداحمد کرلایی، سیدعلی قاضی طباطبایی، شیخ‌محمد بهاری و سیدجمال‌الدین گلیاگانی بود و پس از سال‌ها مراقبت و سیر و سلوک به درجه والایی در اخلاق و عرفان رسید. وی با چند تن از علمای معاصر خود، اولین دوره درس میرزای نایینی را طی جلساتی طولانی مورد بحث و بررسی قرار دادند. در این نشست‌ها، کلیه مبانی شیخ انصاری مورد پژوهش قرار گرفت. وی پس از مدتی اعتکاف در مسجد سهله و مکاشفه‌ای که به او دست داد، جزوه‌هایی را که در حین اشتغال به فلسفه و عرفان نوشته بود در رود کوفه انداخت و مکتبی جدید در معارف ربوبی مبتنی بر قرآن و احادیث پدید آورد که مکتب تفکیک نام گرفت و توسط چند تن از شاگردانش به کمال رسید. او در این مکتب معتقد بود که فلسفه اسلام را باید از متن قرآن و سنت معصوم استخراج کرد. حکیم غروی اصفهانی در سال 1305 ش به مشهد رفت و تا پایان عمر به مدت بیست سال به تدریس و تالیف همت گماشت. وی در طول نزدیک به سی سال، سه دوره به تدریس اصول پرداخت. نخست: مفصل مطابق معمول بین فقها و اصولیین؛ دوم: بیان مبانی و افکار خود؛ سوم: بیان قواعد مهم اصولی که برای استدلال احکام فقهی به آن احتیاج می‌شود. دانشمندانی همچون سیدصدرالدین صدر، میرزا هاشم قزوینی، محمدکاظم دامغانی، میرزامجتبی قزوینی، محمدتقی شریعتی، شیخ‌حسن‌علی مروارید، حسنعلی راشد و ده‌ها عالم فرزانه دیگر از جمله شاگردان ایشان بودند. همچنین ابواب الهی، اعجاز قرآن و معارف قرآن از تألیفات اوست. میرزامهدی اصفهانی سرانجام در 23 آبان 1325 ش برابر با نوزدهم ذی‌الحجه 1365 ق در شصت و یک سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم مطهر امام‌رضا(ع) به خاک سپرده شد.

صلح امام حسن(ع) با معاویه بن ابی‌سفيان (41 ق)، پس از شهادت امام علی(ع) شیعیان کوفه با امام حسن مجتبی(ع) پسر ارشد آن حضرت بیعت کرده و او را به خلافت برگزیدند. امام، لشکری دوازده هزار نفری به رهبری قیس بن سعد به جنگ معاویه فرستاد و خود روانه‌ی مداین شد. هنوز بین سپاه امام و معاویه جنگی روی نداده بود که شایعه‌ی کشته شدن قیس بن سعد، شیرازه‌ی سپاه حضرت را از هم گسیخت. در این میان، جمعی حتی سرپرده‌ی امام را نیز غارت کرده و یکی از آنان خنجر بر ران حضرت وارد نمود. با این وضع، مسلم شد که با چنین مردمی به جنگ معاویه و لشکر منظم او رفتن صلاح نیست. بدین ترتیب، امام حسن با معاویه وارد مکاتبه و مذاکره گردید و قرار بر این شد که امام از خلافت کناره‌گیری کند به شرط این که معاویه پس از خود، فرزندان او را به خلافت معین نکند، از امام علی(ع) به زشتی یاد ننماید و... امام حسن(ع) علی‌رغم میل باطنی، این صلح را پذیرفت و پس از پنج ماه و نیم، از خلافت کناره گرفت و با اهل بیت خود عازم مدینه گردید.

مدگ "هارن آبه" معروف به "ارپنوس"، مؤسس نهضت خاورشناسی هلند (1624م) توماس وارن ارپه معروف به ارپنوس، خاورشناس معروف هلندی و مؤسس نهضت خاورشناسی در هلند در یازدهم سپتامبر 1584م در شهر گورگم هلند به دنیا آمد. وی پس از پایان دروس متوسطه در زادگاهش، وارد دانشگاه لیدن هلند شد و علاوه بر تحصیل در رشته الهیات، به سبب علاقه به خاورشناسی، زبان عربی را نیز فرا گرفت. ارپنوس سپس

برای مطالعه کتب خطی شرقی، به انگلستان، فرانسه، آلمان و ایتالیا سفر کرد و ضمن پی بردن به اختلاف میان زبان عربی فصیح و لهجه عامیانه، زبان فارسی، عربی و ترکی را به طور کامل آموخت. در این حال ارپنوس تصمیم گرفت که قواعد زبان عربی را به اختصار و با اسلوب آموزشی، تدوین کند. وی پس از چندی، برای نخستین بار، با اعتقاد مسلمانان به اسلام آشنا شد و جایگاه قرآن و نقش سنت نبوی(ص) در عقیده اسلامی را دریافت. ارپنوس در سال 1613م، به عنوان استاد زبان عربی دانشگاه لیدن برگزیده شد و به انجام امور تحقیقاتی در این زبان پرداخت. وی در آغاز کتابی در زمینه نحو عربی منتشر کرد. این کتاب، نخستین اثری است که در تعلیم زبان عربی فصیح با روش صحیح آموزشی تهیه شده و به قلم دانشمندی اروپایی به رشته تحریر درآمده بود. کتاب دستور زبان عربی ارپنوس به مدت دو قرن، به عنوان متنی بی‌رقیب برای تدریس زبان عربی، در اروپا مورد استفاده قرار می‌گرفت. وی هم‌چنین مجموعه‌ای از ضرب‌المثل‌های عربی را گردآوری کرد و پس از انتشار چند کتاب، ترجمه‌هایی از کتب تورات و انجیل ارائه نمود. علاوه بر آن، ارپنوس نوعی از حروف چاپی عربی را طراحی کرد و برای این حروف، چاپ‌خانه مستقلی بنیان نهاد. او مدتی نیز به بررسی حوادث روزگار پیامبر اسلام(ص) در برخی کتب عربی پرداخت تا این‌که در سیزدهم نوامبر 1624م در چهل سالگی درگذشت.